

Vraket vid Storugns

Av Janne Lerberg

Vraket vid Storugns ligger i Kappelshamnsviken på Norra Gotland. En fiskare talade om för mig att det skulle ligga ett vrak 150–200 meter norr om Storugns gamla brygga. Det här var på slutet av 1950-talet eller i början av 1960-talet. Nästan hela sommaren gick åt till att söka efter vraket med hjälp av vår tvåmänning. Trots att jag varken kunde simma eller dyka fick jag vara ute med båten ensam. Jag hade ingen vattenkikare, utan tittade igenom konservburkar som jag "lånat" av min mor. Det gick åt ganska många burkar eftersom jag till min mors förtrivlan tappade i dem under mitt sökande efter vraket – hon skulle ju ha dem senare på hösten.

En dag så drev jag närmare in och längs med pallkanten. Djupet var omkring 6–7 meter, och där låg plötsligt vraket. Det stod rätt upp ifrån botten, skrovhelt, fast utan däck. Ni kan förstå att jag vrålade! När jag sansat mig något så tog jag ut enslinjer och rodde hem. Där mötte far mig och frågade: "Någon tur idag?" Jag sade som det var och vi rodde ut så att far fick se vraket.

Jag lärde mig senare att simma och 1975 också att dyka. På slutet av 1980-talet så dök Agne Pettersson, min dykpartner, och jag på vraket. Det stod då fortfarande skrovhelt. Vi bedömde längden till 25–30 meter och bredden till 6–7 meter. Det var byggt i ek på kravell. Nästa gång Agne och jag dök på vraket var söndagen den 21 maj 2000. Vi fann då

att skrovsidorna hade fallit ut och att vraket mest liknade en brädhög. Vi antog att det hade blivit påverkat av de stora fartygen som går in till Storugns nya hamn, 150 meter norr om vrakplatsen.

Vad har det varit för ett fartyg? Agne och jag har sökt på länsarkivet i Visby efter rapporter och sjöförklaringar rörande strandningar från 1800-talet och framåt. Våra arkivstudier visar att vraket kan vara skonerten Concordia som strandade den 6 november 1882. Fartyget var på resa från Flensburg med last av trävaror. Fartygets hemort var Bohuslän och hon var förd av en kapten Berntson.

I 1882 års lotshandlingar kan man läsa att Concordia hade sökt hamn för att fylla på fotogen och vatten. Hon drev i hård storm från Kappelshamns redd efter att ankarkättingen sprungit av och strandade i närheten av Storugns lastbrygga på östra sidan av Kappelshamnsviken. Fartyget, som var vattenfyllt med kapade master och rigg, ansågs bli fullständigt vrak. Tisdagen den 21 november 1882 hölls haveriauktion vid Storugns på vrak och bärgade inventarier – däribland stående och löpande gods, trossar, segel, rundhult, två skeppsbåtar, tre skeppsankare, ankarkättingar, smäckra kättingar och skeppsproviant.

Janne Lerberg är amatörarkeolog och verksam inom Gotlands Havsgille.